

וקנה לך חבר

כוחה של חברה

אחד המרכיבים החשובים ביותר לעיצוב דמותו הרוחנית של האדם הוא **אופייה של החברה והסביבה אליה הוא משתייך**. דברים אלו נכונים בעיקר בהקשר לחברה הסובבת אותו **בגיל הצעיר**, שהרי אז מתעצבת אישיותו.

על פי דברי הרמח"ל במסילת ישרים, ניתן להבין שאין שום אפשרות להינצל מהשפעתה הארסית וההרסנית של החברה הרעה. הרצון של הנער להשתייך לחברה הסובבת אותו, להרגיש שהוא חלק ממנה ולהיות מקובל על הקבוצה הוא כל כך עז, **עד שהוא מסוגל לעשות הכל כדי למצוא חן בעיני חבריו**. ואם הם בעלי אישיות שלילית יהיו מעשיו בהתאם.

הפחד מפני תגובתה של החברה גובר על כל ידיעותיו, שאיפותיו, ואפילו על פחדו מעונשי שמים.

(הרב אליהו רוט זצ"ל / עקרונות בחינוך ילדים, עמ' רנא - רנב)

היבדלות מחברה רעה שייכת לעיקר צורת היהדות. הצטרפות לחברה של פורקי עול מביאה בהכרח לירידה בשמירת התורה.

"המתחבר לרשע" הוא אחד מן הדברים המעכבים את התשובה, "מפני שהוא למד ממעשיו והם נרשמים בליבו" (רמב"ם תשובה ה, ה), ושלמה המלך קבע: **"הולך את חכמים יחנם ורועה כסילים ירוע"** (משלי יג, ב).

צריך להדגיש לילדים, שאין לנו מגע עם חברים שאינם יראי שמים. והטענה "אני לא אלמד ממנו" אינה קיימת, שכן התורה הציבה כעובדה, **שלא ייתכן ליהודי להתקיים בשמירת התורה אלא בחברה של יראי ד'**.

(הרב מנחם שלנדר / אוהל יעקב ולאח, עמ' 205)

אותיות המילה 'חבר' יכולות להתחלף לכמה צירופים היוצרים את המילים הבאות: 'חבר', 'בחר', 'חרב' ו'ברח'.

אחד המפרשים מסביר, כי מצירופים אלו ניתן ללמוד מסר חשוב על הנהגתו של האדם ביחס לחבריו: את ה'**חבר**' יש לבחור, שכן חבר שאינו טוב הוא כ'**חרב**' הנעוצה בליבו של האדם. אולם מה יעשה האדם אם כבר נקלע לחברה שאינה חיובית? ההמלצה החד משמעית היא: '**ברח**' והצל את נפשך...

(ערוך על פי הרב יעקב ישראל פוזן / כזה ראה וחנן, עמ' תסב)

השגחה ופיקוח

ילד צריך **מטבעו** לשחק ולשמח, כמו שצריך מטבעו לאכול ולשתות.

וכמו שהאוכל צריך תנאים מסוימים: כשרות, ברכת הנהנין, לאכול בדרך ארץ וכו', כן המשחק צריך **השגחה ופיקוח**: באלו משחקים הוא משחק, איפה ועם מי. (אגרת להורים, עמ' 19)

סיפר אחד מנכדיו של רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל:

גרנו בדירה קטנה וצפופה, וכשהמשפחה גדלה ב"ה הסתפקנו האם לעבור דירה, ושאלנו את הסבא זצ"ל. לאחר ששמע את כל הצדדים הורה לעבור דירה, וזה היה טעמו: כשהבית קטן ואחת הבנות צריכה ללמוד עם חברה - אין לה ברירה אלא ללכת לבית החברה, אך כשיש בית מעט יותר גדול, אפשר להביא את החברה הביתה, וכך תוכלו לראות עם מי בתכם מתחברת, ותוכלו לעקוב ולהשפיע דברים טובים.

כל כך חרד מהשפעות חברים רעים, לא עניינו אותו שיקולי 'נוחות', 'רחבות' וכדומה, רק **מה יהיה עם חינוך הילדים**, וזו הייתה משאת נפשו כל הימים. (קונטרס "דבר זה רבנו הגדול אמרו", עמ' 38)

מרתף היין

חברה רעה אינה דווקא חברת בני אדם. החשיפה של הילד ל"רחוב" ולכל מה שהוא מביא בעקבותיו הוא בהחלט בגדר חברה רעה. אפילו השפה הזולה, הביטויים הנלוזים השגורים בפי ההמון, שופכים אבק על נפשו הזוהרת של הילד.

חינוך הילד לשפה נקייה ויפה תביא גם לעידונו בשאר השטחים, שהרי הנשמה והדיבור קשורים זה בזה מעצם טבעם, כי הדיבור מוצאו מהנשמה וגם משפיע עליה.

כך גם כל תרבות הטיולים והבילויים ומרכזי הקניות הגדולים, עומדים הם בסתירה מוחלטת למהותו של עם ישראל, שהוא "עם לבדר ישכון".

ילד שמגדלים אותו לתורה חייב לחיות כביכול בתוך "מרתף היין" (-נמשלה תורה ליין), **במקום שכולו נודף ריחה של תורה**.

(הרב אליהו רוט זצ"ל / עקרונות בחינוך ילדים, עמ' רנט)

ויגבה לינו בדרכי ד'

כדי שיוכלו להתמודד עם השפעת החברה, עלינו להשריש בילדינו הצעירים בחינה של **"ויגבה לינו בדרכי ד'", שירגישו נעלים ובני מלכים**.

להשריש בהם את ה"**אתה בחרתנו מכל העמים**", ואת "**ושמן הגדול והקדוש עלינו קראת**", שגם אם הילד יראה מה שיראה [ואי אפשר כמובן לסגור אותו באופן הרמטי], הוא יהיה בדרכה שיבין שכל מה שרואה אין זה נוגע אליו כלל. וכמו שאדם אינו חומד לעוף כמו ציפור, כי הוא אינו ציפור.

(הרב אליהו רוט זצ"ל / עקרונות בחינוך ילדים, עמ' רסד)